

SVÆLGFOS II / RESERVESTASJONEN

BEVARTE FYSISKE SPOR MED LITT FORKLARING

Svælgfos II - på folkemunne kalt Toeren (Toer'n) - fikk vann gjennom ei 250 - 300 meter lang rørgate bestående av to rør som gikk i dagen fra felles inntaksdam med Svælgfos I og ned til stasjonen. Inntaksdammen og kraftstasjonen er revet. Vanntunellen fra Cloumannsjøen til inntaksdammen sorterer under Svælgfos I. Av kraftstasjonen er det i beste fall kun fragmenter tilbake.

Ingenting er målt opp. Kvantifiserte størrelser er etter undertegnede's øyemål og hukommelse, støtta av gamle foto.

1. BEVARTE SPOR ETTER SVÆLGFOS II KRAFTANLEGG ANNO 2012

1.1. RØRGATA

Rørgata av klinket stål lå på betongfundamenter. Røra er fjerna.

Minner i dagen 2012:

Alle rørgatas fundamenter er bevart i sin helhet og danner et ca 275 meter langt belte fra nedstrøms den revne inntaksdammen og ned til den revne kraftstasjonen:

Øverst ligger 23 betongfundamenter med sirkulære fordypninger med plass for ca 90° av røras omkrets. Disse måler ca 1 x 10 meter og ruver 1 til 1,5 meter opp fra grunnen. De øverste 5 – 6 fundamentene er delvis overfylt.

Nedenfor disse fundamentene ruver en betongkonstruksjon som omsluttet begge røra i rørgata. Den måler ca 10 x 12 meter, er ca 7 meter høy og er gjennomhullet av to sirkulære tunneller for tett omslutning av røra, diameter ca 3,5 meter.

Så følger 11 fundamenter av samme type som beskrevet ovenfor.

Dernest ruver en betongkonstruksjon som omsluttet begge røra, av samme type som den øverste, men noe mindre, ca 10 x 10 meter, ca 6 meter høy.

Beltet av fundamenter avsluttes med 23 betongfundamenter av samme type som nevnt ovenfor. Fundamentrekka ender meget nær ned mot den revne stasjonen.

Totalt utgjør hele beltet 57 fundamenter og 2 konstruksjoner som omsluttet røra.

Ca halvparten av beltet med fundamenter ligger innenfor grensene for den foreslåtte fredningssaken TINFOS KULTURMILJØ. Mesteparten av rørgatas fundamenter og den nederste store konstruksjonen (Denne gjennomskjæres av "Tinfosgrensen") har således pr. i dag intet vern.

1.2. KRAFTSTASJONEN

Kraftstasjonen er revet og fyllinga mot elva dekker alle spor etter den.

Minner i dagen 2012:

En ca 3 meter høy mur mot elva, tørrmurt av store hugne blokker. Muren er ca 10 meter lang og knekkes 90° inn mot elvebredden, ca 3 meter lang. Bak muren er det et støpt betongdekke og et ca 0,8 meter høyt betonggjerde er satt opp ut mot elva.

Der den ca 3 meter lang muren inn mot elvebredden treffer denne, lå det nordøstlige hjørne av kraftstasjonen.

1.3. FLOMSIKRING MELLOM KRAFTSTASJON OG TØMMERRENNE

I det nederste partiet mellom kraftstasjonen og tømmerrenna blei det murt en tørrmur med front mot tømmerrenna og hovedsakelig fylling mot kraftstasjonen og rørgata. Bilder fra kraftstasjonens første år viser en del bygninger og master i den nederste delen av området. Disse er borte.

Minner i dagen 2012:

Tørrmur av naturstein/sprengningstein med typisk høyde 2 – 5 meter, ca 150 meter lang. Muren har front mot tømmerrenna, dvs. vest.

Mastefundament på fyllinga bak muren, ca 2 x 2 meter, ca 0,8 meter høyt, murt opp av naturstein/sprengningstein.

Tørrmur av store hugne blokker, ca 1,5 meter høy, langs rørgatebeltet (øst), ca 50 meter lang.

2. BEVARTE SPOR ETTER INFRASTRUKTUREN RUNDT SVÆLGFOS II KRAFTANLEGG ANNO 2012

2.1. TRASEEN FOR TRANSPORT AV ELEKTRISK KRAFT

Krafta fra Svælgfos II gikk i luftspenn opp til brinken nedenfor Svælgfos I. Fra brinken gikk krafta fra begge stasjonene i luftspenn over til østsida av elva/juvel.

Minner i dagen 2012:

Ett frittliggende mastefundament i betong, i nedre del av kraftgata.

Ett mulig mastefundament i betong, murt opp som en integrert del av rørgatefundament nr. 8 talt nedenfra.

2.2. KJØREVEI MELLOM SVÆLGFOS I OG SVÆLGFOS II

Området mellom tømmerrenna og kanten ut mot juvel inneholdt, fra vest mot øst, flomsikringsvollen (nedre del av området), rørgata, en bilvei og kraftlinja. Vegetasjonen var holdt nede og hele området gav et parkmessig uttrykk.

Minner i dagen 2012:

Bilvei fra området oppe ved inntaksdammen og ned til Svælgfos II.

2.3. GANGVEI/KJERREVEI FRA LIENFOSS TIL SVELGFOSS

Hydro bygde en ca 1,5 meter brei vei mellom kraftstasjonene/boligsamfunnene på Lienfoss og Svelgfoss. Veien gikk på vestsiden av Lienfossdammen, gikk inne på brinken ut mot juvet fra dammen og et stykke nordover. Der brinken endte og fjellsida på vestsida av elva blei en hindring, blei veien hugget inn i fjellsida. Like sør for tømmerrenneutløpet nedenfor Svælgfos II svingte veien inn terrenget og gikk i en rett linje opp til kontorbygningen for Svelgfossanleggene. Veien blei kalt Kjærlighetstien. To deler av veien er intakt, men sterkt forfalt og gjengrodd.

Minner i dagen 2012:

Fra der nåværende bilvei gjør en sving mot nord ovenfor Lienfossdammen og opp til der nåværende veis fylling skjuler den, er Kjærlighetstien intakt.

Fra nord for fyllinga for dagens vei, er veien som blei hugd inn i fjellsida og videre nordover langs tømmerrenna og ca opp til den nedlagte søppelfyllinga, intakt.

Med litt kreativ tenking og mye arbeid kan Kjærlighetstien gjenåpnes fra nord for Lienfossdammen og opp til kontorbygningen på Svelgfoss.

2.4. RARITET

Minner i dagen 2012:

En betongring med sirkulært hull over elva, murt ut fra brinken på vestsida av elva like sør for den uthugde delen av Kjærlighetstien.

Denne betongringen er vanskelig å tolke. Den mest sannsynlige tolkingen undertegnede har hørt, uten å gå god for den, er at den har vært åpning for et avtrede i forbindelse med bygginga av kraftstasjonene.

3. AVSLUTNING

Denne oversikten inneholder kun minner relatert til Svælgfos II. Tømmerrennene, Svælgfos I og Svelgfossamfunnet er ikke inkludert. Kjærlighetstien er inkludert fordi den blei bygd på slutten av anleggstida og fordi det mest interessante partiet, der veien er hugd inn i fjellsida, ligger like sør for Svælgfos II.

Notodden, 18. april 2012

Edgar Gundersen